aduersitates habitas/nihilomin⁹ nūc aut alias poterit spoliatio sil'r esse vtilis/propter maliciā ecclīasticorꝫ talibꝫ bonis abutentiū/vt claudat̃ via malignantiū.spinis aduersantiū ne cadāt in p̄cipitiū vitiorū. Iuxta qd̄ ait dn̄s. Sepiā viā tuā spinis. ¶ Nūc ad ꝓpositū ꝓclusiōis ꝓstat q ꝓtēplatiu⁹ vt sic pficit ecclīe in bonis spiritualibꝫ.q̄si de p se ⁊ īmediate. actiu⁹ aūt in bonis tpalibꝫ. Unū moyses plus pfecit in monte adorādo dū alij p̄liarent̃.q̄ꝫ multitudo magna bellantiū. Sic de⁹ q̄ nō destruxisset pentha polim peccatricē ppt̃ decem iustos/si repti fuissent.pl⁹ miserēt̃ ecclesie ⁊ eidē parcit ppter orōes paucorūꝫ ꝓtēplatiuorꝫ q̄ꝫ facit ppt̃ laborēs ⁊ discursus ⁊ turbatiōes multorꝫ actiuorꝫ. Iuxta qd̄ dicebat Iero.de heremitis antiq̄s/eos esse vitā mūdi.⁊ iīm p eos ne corrueret sta re. ¶ Hoc inferr̃ cōtra illos q̄ terrena tm̄modo cogitātes dicūt iuristas ⁊ praticos terrena tractātes. ⁊ diuitijs vel edificijs l' epulis aggregandis occupatos/vtiliores in ecclīa q̄ꝫ ꝓtēplatiuos bonevite ⁊ spūalibus exercitijs intendētes/ q̄s deliros vel fantasticos vel inutiles reputāt. qr aīalis hō nō pcipit ⁊c. Et allegāt q spūalia absq̄ꝫ tpalibꝫ diu stare nō pñt.qd̄ dictū absq̄ꝫ dubio nisi sane intelligat̃ blasphemiū est. Aunq̄ꝫ enī ecclīa fuit melior q̄ꝫ duꝫ vixit in pauptate.qd̄ etiā Iero.poit ī vita malchi.⁊ de Romano imperio dicunt hystorici ⁊ recitat Aug⁹.⁊c. Potius ⁊ veri⁹ diceret̃ ecōtra/q tpalia ⁊ p̄sertim in ecclesia diu absq̄ꝫ spūalibꝫ esse nō pñt. Et certū est q cū eis nō adesse nō pñt. Alioq̄n falleret christ⁹ q̄ dixit. Primū q̄ri.re.dei.⁊ hec oia adij.vo.nō dixit ecōtra.primū q̄rite dictionē ⁊ post hec regnū dei ⁊ iusticia ei⁹ vobis adijciēt̃:imo sicut alias memini declarasse nimiū studiū in multiplicatōe bonorū tpaliū ⁊ iurisdictionū in ecclīa nō qua causa est sue desolatōis tam in spūalibꝫ q̄ꝫ tpalibꝫ ⁊ ꝫ manuducebat̃ p sil'itudinē corporis mystici ecclīe total' ad corp⁹ verum hoīs. Nā intēdere nimis regimini sensualitatis.spreta directiōe rōis/est vtrūq̄ꝫ taꝫ sensualitatē videlicꝫ q̄ꝫ rōem extinguere. Hinc est q multi pboꝫ ⁊ ꝓtēplatiuorū in ecclīa/parū curāt si depaupert̃ ecclīa vl' cōculcetur in tpalibꝫ istis vocatis bonis/videntes tot vitia ⁊ abusus ex his puenire ī cōuiuijs supfluis.in venationibꝫ.in symonijs/⁊ predis/⁊ violentis . promotionibꝫ indignissimorū/in ambitiōibꝫ p̄laturarum ⁊ beneficiorꝫ/in supbijs dissolutissimis.ī voluptatibꝫ effeminatis.ceterisq̄ꝫ innumerabilibꝫ ⁊ nefandis abusionibꝫ/in q̄bus sere putant gerere vitā actiuā. dando onera g̃uia ⁊c. Et hec oia cessarēt/aut nō ita saltē abundarēt/in pauptate modesta . Amplius nō ita diuerterēt ecclīastici etiā de p̄rimonio christi dotati ad traditiōes ⁊ adinuentiones hoīm p diuitijs cumulandis/spreta lege christi sicut nūc facere cōspicimus.fornicatiōe quadā spūali pniciosissima. Et ad grandē tempestatē moderni tēporis ⁊ scismatis.ꝓsolandā possent applicari q̄ omitto.qr facile est ex p̄cedentibꝫ elicere. ¶ Septima ꝓclusio. Uita Io.bap. post vitā christi ⁊ m̄ris ei⁹ fuit angelica/⁊ inter viatores saltē q̄ ad aliq̄d pfectissima Pro cui⁹ declaratione aduertenduꝫ q vita iohis p̄t cōpari ad vitā alioꝫ triplicit̃. Uel q̄ ad ppheriā vel q̄ ad austeritatē victus vel q̄ ad meritū interi⁹. Si cōpemus ppheriā iohis ad ppheriaſ alioꝫ.q̄ ad hoc iohes est pfectior.qr modo certiori ⁊ clariori demonstrauit christū ppter quē pphete oēs illustrati sunt ⁊ suas ꝓtexerūt ppheriaſ. Et ꝫ forsan innuere volebat ipa veritas cū ait q inter natos ⁊c. Hec moueat aliquē q iohes videbat certa expientia christū:⁊ ob ꝫ nō ppheriabat de eo. De certis enī ⁊ p̄ñtibꝫ nō est ppheria. Fateor enī q aliq̄ in homīe illo videbat respectu q̄rū nō erat ppheria.sed scia vl' expientia.vt q hic esset vn⁹ homo sic ambulans ⁊c. Sed alia erant que nō videbant̃ vt q talis homo esset de⁹ ⁊ messias in lege promissus ⁊ agnus dei qui tolleret peccata mundi ⁊c. Si dicat̃ vlteri⁹ q Iohānes interrogat⁹ respondit se non esse ppheram. Dicūt aliqui euꝫ hoc dixisse ex humilitate non ex veritate.quasi videlicet aliq̄ esset humilitas sine veritate aut quasi humilitas permendaciū acq̄ratur. Et ideo verius ⁊ aptius dicit̃ q Iohes negans se ppheriā rñdit ad intentionē querentiū iudeorū.sciebant itaq̄ꝫ iudei scriptū esse in lege eorum Deut̃.xviij.dicēte dn̄o . Prophetam tibi suscitabo post me ⁊c.

Sequūtur propositiones eiusdem de sensu lrali sacre scripture. Et de causis errantium.

De sensu lrali

C Qui aũt blasphemauerit in spiritũ sanctũ nõ habebit remissionẽ in eternũ. Sz reꝰ erit eterni delicti. Mar. iij ¶ Quedaz sunt in alijs lectõibꝫ sup hac pticula textꝰ marci tercio q̃sita ⁊ exposita. Exposite sũt inter cetera spẽs peccati in spũm sctũz/q̃ a doctoribꝫ cõiter assignant esse sex: ⁊ declarata est ratio. Inter illas ꝯo spẽs peccati qd̃ textꝰ nr̃ appellat eternũ delictũ: numerat impugnatio veritatis agnite/nõ q̃ veritas sub rõne q̃ veritas possit a quoq̃ impugnari/plus q̃ neq̃ ipa bonitas in eẽ tali a quoq̃ ordiri/neq̃ enĩ bret ꝯitas h̃ mõrõnem aliquã ꝯ alicie vl' impugnabilitatis. Contigit nihilominꝰ veritatẽ etiã cognitã impugnari: sub alia rõne/ vt rõe dicentis q̃ habet odio. vl' rõne effectꝰ ex veritate ꝯseq̃ntis/vt qz p eam fit homĩ dãnuz aliqd̃ tpale vl' inhonoratio. Sic indei veritatẽ de christo prĩꝰ cognitã impugnauerũt postmodũ ꝓpter odiũ eius vehemens ⁊ radicatã invidiã. Et qz veritas p eũ p̃dicata culpabat auariciã eoꝝ atq̃ supbiam audiebãt inquit euangelista vnꝰ: hec oia pharisei ⁊ deridebãt eũ qz auari erant. Erant sil'r arrogãtes ⁊ supbi ¶ Et qm̃ nostris prochdolor tpibꝫ videt̃ ĩualuisse species hec eterni delicti q̃ scz est impugnatio veritatis agnite/ne dũ in anglia: ne dum in scocia: ne dũ in studio p̃gensi ⁊ almania. sz etiã qd̃ dolet ⁊ pudz in francia. Proposui q̃dazz adducere valentia ad impugnationẽ iudicialẽ pẽri huiꝰ tã enormis / qd̃ nõ habet remissionẽ in eternũ ¶ Amplĩꝰ qz seminatores heresum taliuz ⁊ impugnatores veritatis quã agnoscũt vl' agnoscere deberent/cũ se catholicos profiteant dicũt fundare dicta sua in scriptura sacra/⁊ eiꝰ sensu vero lrali/q̃ solã scripturã asserũt sevelle insequi ⁊ admittere: reiectis et ꝓ nihilo habit̃ q̃buscũq̃ ꝓstitutionibꝫ alijs vl' scripturis decretorũ/vel decretaliũ: quas appellant apocrifas et christo aduersas ¶ Considerandũ erit in primis: q̃s dicẽdus sit sensus lrali scripture sacre/⁊ q̃liter est inuestigãdus ⁊ tenẽdus. ¶ Considerãdũ erit proinde magz in pticulari de ipis erroribꝫ/nostro tpe vel inuẽtis vel renouatis. Et de cautelis ⁊ cautelis cozundẽ. ¶ Sint igit̃ pro prima ꝓsideratiõe nr̃a principali ꝓpositiones q̃ sequũtur. ¶ Proposito ꝓma. Sensus lrali sacre scripture semper est verꝰ. Patet: qz ex illo solo sumi põt efficax argumentuz ꝓm Augꝰ. ⁊ Diero. ⁊ h̃ ñ habẽt negare etiã aduersariũ cũ q̃bꝰ agenduz est. Oppositũ huiꝰ est nup parisiꝰ cõdemnatũ. Et reputata est expositio vl' allegatio distorta/q̃ inducit ad h̃ illud apl'i. Littera occidit ⁊c. ¶ Secũda. Sensus lrali sacre scripture accipiẽdus est nõ ꝓm vim logice seu dyaletice. sz potiꝰ iuxta locutiões in rhetoriciꝫ ꝓmonibus vsitatas. ⁊ iuxta tropos ⁊ figuratas locutiões quas cõmunis vsus cõmittit/cũ ꝓsideratõe circũstantiarũ lre/ex p̃cedentibꝫ et posterius appositis. Habet eĩ scriptura sacra sicut ⁊ moralis ⁊ historialis sciẽtia suã logicaz ꝓpriam quã rhetoricã appellamꝰ. Unde Augustinꝰ sup hac re libzũ putilem ⁊ elegantem cõposuit/quem intitulauit de doctrina christiana/⁊ ĩ q̃ttuor volumĩa cõdistinxit. Enumerauit inter alia septem regulas titoni quas appellat claues ad eluci dationẽ ⁊ expositionẽ sacre scripture necessarias. De his eẽ loq̃t̃ Ni. de lyra ĩ prĩcipio postille sue sup bibliam. Tractauit insup de hoc sensu lrali mgr̃. D. de heuta in vna questione prologi sup sententias ¶ Tercia. Sensus scripture lralis iudicandus est prout eccl'ia spiritusancto inspirata ⁊ gubernata determiauit/ ⁊ nõ ad cuiuslibet arbitriũ vel interp̃tationẽ. Unde Augustinꝰ cõtra epl'am fundamenti. Euangelio nõ crederem ⁊c. Nota q̃ resolutio finalis saltem declaratiua est ad ecclesiam/⁊ ad consiliũ eam rep̃sentãs. qz q̃ euangeliũ marci sit euangeliuz christi/plꝰ q̃ euangeliũ sancti thome vel nichodemi. credimus ex traditione eccl'ie. Unũ ⁊ apl's Si quis aliud euãgelisauerit/ etiã angelus d̃ celo anathẽa fit ⁊c. ¶ Quarta. Sensus lralis scripture p̃sertim in sermonibꝫ moralibus vtitur plerũq̃ indefinita pro vniuersali/iuxta cõmunẽ modũ accipiendi. Utitur insup alijs locutionibꝫ figuratis/prout modo dicebat̃/ propterea talis indefinita locutio nõ excusat semp asserẽtem a falsitate/supposito q̃ sit in aliquo pticulari casu verũ illud qd̃ indefinite positum est ¶ Quinta. Sensus logicalis verus in assertione theologica/ non excusat asserentem/quin talẽ assertionẽ debeat reuocare/si falsa sit in sensu theologico litterali/aut si sit scandalosa / vel piarũ aurũ

offensiua/aut aliter male sonans/ hec seq/
tur ex ꝑdictis. ¶ Sexta. Sensus lrālis sa
cresscripture fuit primo ꝑ christū ⁊ aposto
los reuelatus/⁊ miraculis elucidatus/deinꝯ
fuit ꝑ sanguinē martyrū cōfirmatus/ post
modū sacri doctores/ꝑ rationes suas dili/
gentes cōtra hereticos diffusius elicuerūt
predictū sensum lrālem/ ⁊ ꝯclusiones ex il/
lo clarius vel ꝓbabiliꝯ ꝯsequētes / postea
successit determīatio sacrorum cōciliorꝯ
vt qd erat doctrinaliter discussum ꝑ docto/
res/fieret ꝑ ecclesiā sententialiter diffinitum.
Opposite sunt tandē pene ꝑ iudices tam
ecclīasticos q̄ seculares/cōtra eos q̄ pro/
terua temeritate nollent ecclīastice deter/
minatiōi subiacere. Et hoc necessaria pui
sione factū est/ qm̄ in ratiocinādo ⁊ alterā
do aduersus veritatē nō est apud multos
finis. ¶ Septima. Sensus lrālis si ⁊ dū
expugnat̄ tpibus nostris/in his que sunt
iam apte ꝑ ecclīam determīata ac recepta
nō oportet agere curiosis ratiocinatiōib⁹
aduersus impugnatores/sed statutis pu/
nitiōibus vti. patet ex vltima ꝓticula pro
positiōis p̄cedentis ¶ Octaua. Sensus
lrālis sacrescripture si repitur determīatus
⁊ decisus ī decretis ⁊ decretalib⁹/ ⁊ codicib⁹
ꝯciliorꝯ/iudicādus est ad theologiā ⁊ sacrā
scripturā nō minus ꝓtinere q̄ simbolum
aplorū. Propterea nō est spernēdus tan/
q̄ humana seu positiua ꝓstitutiōe funda/
tus. Et in hoc errāt pene omnes heretici q̄
post cōpilatiōem decretorꝯ ⁊ decretalium
inualuerūt/ videntes enī q̄ errores sui suffi
cienter coarguūtur ꝑ sentētias doctorum
⁊ summorū pontificū/⁊ cōciliorꝯ generali
um/dicūt omnes tales scripturas apocri/
fas esse/vel falsas nisi ostendat̄/ q̄ fuit ex/
presse in scriptura sacra/⁊ ita ꝯsequēter ne
gant q̄ttuor doctores/⁊ cōcilia/ putātes q̄
ex sacra scriptura cōuinci nō possint. Ue
rū est q̄ ex aduerso quidā inueniunt nolē/
tes vel nesciētes distinguere in ipis decre/
talib⁹ ⁊ decretis/ea q̄ sunt de iure diuino
ꝓprie dicto/ab his q̄ sunt de iure pure po
sitiuo/vel de iure ꝓprie naturali. l. de mix
to iure ex pluribus. Sup qua re tam ī lecti
onib⁹ q̄ in collatiōibus/ ꝑ cōmēdatōe do
minorū iuristarū sepe locutus sum/q̄ntum
mihi datū erat/⁊ vtile videbat̄. Siquidē
ignorātia hui⁹ rei turbatiōem in ecclīa in
F duxit plus q̄ dici possit ¶ Nona. Sen/
sus lrālis q̄uis sit in multis presertim in
his que sunt necessaria ad salutē satis ex/
pressus in libris sacrescripture/ vel ex illis
euidēter ꝯsequat̄ apud eruditos in eisdē
libris/nihilominꝯ expediuit tales sensus
sub certis articulis cōpendiose in publi/
cum tradere/quēadmodū de simbolo a/
postolorꝯ ⁊ athanasij factū fuisse cognoui
mus. Exigit hoc matre cōmunitas rudis
hominū/⁊ capitū seu iudiciorꝯ varietas/
prout deducit sanctus Thomas in princi/
pio sūme cōtra gentiles ¶ Decima. Sen
sus lrālis sacrescripture rationabiliter ex
plicatur apud studia generalia/⁊ in certis
diocesibus/ne dū ꝑ totaꝯ ecclīam/ sed per
diocesanorū sententiā cū cōsilio doctorū
theologicorū in eisdē studijs degentium.
Que ratio: q̄nta scz effrenis quorūdam li
bertas in loquēdo ⁊ docendo/taliter cōpe
scatur/quoniā apud theologos debet esse
p̄scripta loquendi forma sicut tradit Au/
gustinus/liberis inquit ꝓbis vtunt philo
sophi/⁊ in rebus ad intelligendū difficili/
bus offensionē piarū auriū nō ꝓtimescūt/
nobis autē ad certā regulam loqui fas est.
Nota de studio parisien. ⁊ articulis eius.
Nota de anglia ⁊ scocia ⁊ praga. Nota de
godfrido de fontib⁹/et de q̄stione quā tra/
ctat/⁊ qualiter argumēta sua nō ꝯcludūt.
¶ Undecima. Sensus lrālis quorūdam
articulorū/ vt precise declaratus ꝑ vnum
episcopum/etiam cum consilio doctorū
si negetur esse scripture/non redditur ex ꝓ
precise ipe negans hereticus Sed penas
appositas talis incurrit si sit diocesanus/
⁊ ad reuocandum rationabiliter condem
natur. Probatur prima pars. quia potest
ad papam appellare ex causis rationabi/
libus in casu. imo ⁊ a papa ad concilium
generale. Ratio est. quoniaꝯ nec papa nec
episcopus aliquis/est sic confirmatus ī fi
de de lege cōmūi q̄n possit errare ¶ Duo
decima ¶ Sensus litteral̄ sacrescriptu/
re/si negetur esse verus/⁊ impugnetur taꝯ
verbo q̄ facto. per illos presertim qui sub
sunt prelatis ⁊ inquisitoribus qui sensuꝯ
talem declarauerunt esse de sacra scriptu/
ra. Consurgit vt frequēter vehemens su/
spitio contra tales q̄ sint heretici/scilicet
q̄ habent depravationē ī intellectu ꝑ erro
rem/⁊ in affectu ꝑ incorrigibilitatē vl̄ per
tinaciam. Ratio est primo: quia p̄ferunt
sensum suum iudicio prudentiorum ⁊ sa
pientiorꝯ. Transgrediuntur etiam ter/

De causis errantium

minos quos ponūt patres eorum. Altera ratio est dum ea que determiata vel declarata sunt p iudices et cōcilium fidei. sunt talia que debēt explicite credi p illos ⁊ ab illis q̄ cōtradicunt. Exempla sunt manifesta in articulis parisius cōdemnatis. q̄rum plurimi sunt de articulis fidei: q̄s q̄libet adultus ⁊ capax ratiōis cōuersans inter christianos/ tenetur explicite credere. sicut q̄ deus est trin⁹ ⁊ vnus. q̄ resurrectio mortuorū erit. q̄ fornicatio est pctm̄ mortale/ q̄ mūdus fuit creatus ⁊ nō ab eterno Et ita de plurimis. Sic etiā temporibus nostris/ cōdemnate sunt assertiōes alique quax oppositas q̄libet capax ratiōis ⁊ cōuersans inter christianos vt cōmūiter explicite credere ꝓstringitur. sicut q̄ iuramētum licitū est tenēdum quādo non vergit in detrimētum salutis eterne/ q̄ homicidium nō est licitū nec approbandū quando fit absq̄ iudiciaria ⁊ legitima autoritate: q̄ rex nō debet remunerare homicidia ⁊ p iuria. ⁊ ita de similib⁹.

Transeamus ꝓsequēter ad dicēdum aliqua de causis errorū/ ⁊ cautelis errantiū. Et dicam⁹ sūmatim ⁊ velut ab alto/ q̄ omniū errantiū primaria radix ⁊ principalis origo fuit ⁊ est/ inordinata affectio vel voluntatis depravatio. Hoc vidit Augustinus dicēs approbare falsa pro veris non est natura instituti homīs: sed pena dānati. Declaram⁹ p̄terea istud quod nūc diximus ⁊ intendimus: ⁊ hoc narrādo potius q̄ disputando vel cōclusiue loquendo. Ecce in primis/ q̄ error omīs in luciferor cōplicibus angelis/ puenit ex damnatiōe volūtatis vel affectus p arrogantiā et superbiam in seipīs cōplacentiā. put declarat Augus. in suo de ciuitate: ⁊ doctores cōmūiter in scdo sen. Ecce q̄ eua idcirco erauit: quia curiose ꝓcupiuit fructum pulcrū visu ⁊ ad vescēduz suauē/ ita vt cōsequēter delapsa sit in hūc errorem vt crederet fieri sicut deus sciens bonū ⁊ maluz ⁊c. vt etiā reuocaret in dubiū diuinaz sententiā/ quā absolute tenebatur credere: ne forte inquit moriamur. Ecce adam q̄ ⁊ si nō seductus sit: sicut mlier. prout dicit apl's/ seductus tamē in hoc fuit ꝓm doctores: q̄ nolens cōtristare delicias suas. scz cōiugem credidit venialez quasi pro nihilo esse illud qd̄ erat mortale. Sic habem⁹ q̄ supbia ⁊ quedā sensualis cōplacētia inducūt errores. Consideremus inuidiā ⁊ iram ipīus cain aduersus abel/ ⁊ inueniemus q̄ ppter eam cain cecidit in hūc errorem/ ⁊ in alios multos/ q̄ credidit peccatum suū maius esse q̄ diuinā misericordiam. Sic post eum erauerūt plīmi tam ex iudeis q̄ ex vocatis christianis/ q̄ dicebant nō esse penitētiam vel salutem post certū numerū: vel vices peccādi. sicut Augusti. ⁊ Nico. de lyra notāt/ ⁊ sicut aliq̄ exposuerūt illud apostoli ad Hebreos. Impossibile est eos q̄ semel lapsi sunt ⁊c. Cōsideremus p̄terea sicut iam tactū est/ q̄ ppter inuidiā indei prius habētes noticiā de aduentu christi/ corruerunt in oppositos errores de christo/ dicētes q̄ erat samaritanus: demoniū habens/ vorax ⁊ potator vini: ⁊ publicanorū amicus. Similiē posterioriby ⁊ etiā modernis tpibus. Quidam reputātes se iustos: ⁊ cōsiderātes vitam prelatorū ⁊ sacerdotū/ subiectam esse multis vicijs: ⁊ pravis moribus/ accepe- runt viam suis erroribus. sicut experientia docuit mille modis. Et ad ostensionem hui⁹ ⁊ cōfirmationē eorum que diximus/ inferam⁹ hic verba: formalia que actor summe de vicijs et virtutib⁹ posuit ī tractatu de fide. Prima causa error⁹ est ignorantia capacitatis intellectus humani/ quidam enī nō attendētes limitatū esse intellectū humanū/ credunt eum capacem esse omniū: ⁊ ideo credūt illud nō esse quod ab eo nō capitur. Sicut si aliq̄s crederet circulum solis omnia continere. ipe crederet illa non esse que infra circulum illum non continentur. Similis error est ī illis qui credunt non posse esse scientiā de magnitutudine solis ⁊ lunz: et stellarum. quia ipi non habent eam. Secunda est auersio intellectus a credendis: et ab his que possunt hominē inducere ad credendum: ⁊ cōuersio ad errores. Quidam enī sic amant errores suos: vt ꝓtraria eis nō velint cogitare vel audire. Prouer. xviij. Non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur in corde ei⁹. Nō est datum homini videre post tergum suum/ nec videre intuitu: sic nec intelligere ea a quibus intellectus se auertit. Nolūt audire qui sunt in erroribus aliq̄d de miraculis: nec sacra eloquia: nec ratiōes doctorum: quibus possunt ad veram fidem

induci. ideo non est mirũ si remanẽt in er/
roribus suis. ¶ Tercia est rerũ subtilitas
ꝛ intellectus grossicies/qui turbidum ha
bet visum pilũ qui ab alijs videt non vi/
det/sed nõ ideo cõtendere debꝫ eum/ibi ñ
esse/nõ videt visus humanus quicq̃d vi/
det acquilinus ¶ Quarta est distantia a
credendis. quidam enĩ cõmorantur in sen
sibilibus/qui longe sunt a credendis que
sunt inusibilia/nõ appropinquãtes ad il/
la nec studio nec exercitatiõe. ideo non est
mirũ si illa non vident/ipi sensum volunt
habere ducem ad credenda qui cecꝰ est q̃n
tum ad ea. Unde sic disputant de spũali/
bus/sicut ceci de coloribus. Bernũ. super
Cañ. Quomodo lux incassum circũfun/
dit oculos clausos vel cecos/sic animalis
homo nõ percipit ea que sunt spiritꝰ dei.
Augustinus. Deus lux est nõ corporũ sed
mentiũ. hanc lucem qui nõ vidit/est qua/
si cecus in sole ¶ Quinta est negligentia
querendi dei adiutoriuꝫ ad ea credenda.
Fides nõ est naturalis/imo est in electiõe
diuine bonitatis/ꝛ donũ gratuitum. Si
esset naturalis eadeꝫ esset apud omnes/nec
esset tanta dissensio de ipa quãta est/ ideo
a deo petenda est. Dar. ix. Credo domĩe
adiuua incredulitatem meam. Ephes. ij.
Gratia estis saluati p fidem/ꝛ hoc non ex
vobis/dei enĩ donum est. ꝛ. i. Joh. v. De/
dit nobis sensum vt cognoscamus deum
verũ/sicut sol nõ videtur nisi ex lumĩe suo
sic sol intelligẽtie nõ videtur nisi ex lumĩe
suo/scꝫ ex luce gratie quã infundit. Hꝫ a/
liqui sunt vt vespertiliones solem non vi/
dentes de nocte quãdo volant/ quia tunc
sol nõ lucet sup terram/de luce vero eũ nõ
vident/quia tunc dormiũt. Sic isti solez
intelligẽtie ideo non vident/quia in nocte
sunt cum ipe eis nõ luceat/lucez gratie in
fundendo/non propter hoc affirmare de/
bent eum nõ esse ¶ Sexta est obstaculuꝫ
peccati/quidam enim immũdicia operuꝫ
suorũ/q̃si obiectu manuum/lumẽ solis in
telligentie a se repellunt. Job. xxiiij. Ipsi
rebelles fuerũt lumini ¶ Septima est su
perbia que est velut inflatio faciei interio
rum. Augustinꝰ. vij. cõfes. Tumore meo
separabar a te/ꝛ nimis inflata facies claude
bat oculos meos. Bernũ. super Cañ. Su
perbo oculo veritas nõ videtur / sincero
ptꝫ. ꝛ sup illud Viere. xlix. Arrogãtia tua
ꝛ supbia cordis tui decepit te. dicẽ glo. Dis
hereticus arrogans/qꝛ supbia facit bere
ticum/nõ ignorãtia. Augustinꝰ. Super
bia meretur illudi. Abac. ij. Quomõ vi/
num potantem decipit/sic erit superbus.
Unde Gregorius de supbis. Tanto in/
quit a dei luce longe sunt/quanto apud se
humiles nõ sunt ¶ Octaua est affectio ĩ
ordinata. intellectum trahens ad contra/
ria fidei. vt timor inordinatus/vel amor
vel odiũ. Affectio inordinata est velut lip
pitudo respectu oculi interiorꝭ. Augusti/
nus. Si quis alteri digito solem ostende
rit ꝛ videre nõ potuerit culpet potiꝰ ocu/
li lippitudinẽ/q̃ꝫ digiti ostensionẽ. Vane
lippitudinem purgari oportet. Augusti/
nus. Purgãdus est animus vt prospice/
re illam lucẽ valeat ¶ Timor multos re
traxit ne crederent in christum. qui enim
credebant in christo despiciebant ab alijs
ꝛ extra sinagogam fiebant. ideo qui glori
am amabant/ꝛ contemptum istum time/
bant/nolebant ad christũ conuerti. Jo. v.
Quomodo credere potestis qui gloriã ab
inuicem recipitis/ꝛ gloriã que a solo deo
est nõ queritis. Amor etiam diuitiaruꝫ/ꝛ
timor amittendi locum ꝛ gentem iudeos
impediuit ne in christum crederẽt. Amor
diuitiarum oculus est auarorũ. Et amor
deliciarum est oculus voluptuosorũ. Za/
cha. v. dicitur de impietate. Hic est oculꝰ
eorũ in vniuersa terra. Prouerb. xxi. Lu
cerna impiorũ peccatum. ideo auaro vi/
detur aliquid licitum quod alijs nõ vide
tur. quia auaricia est lucerna ei/ p̃m eã enĩ
iudicat. Luxurioso videt illa quã nimis
amat pulcra/cuꝫ sit deformis/ quia amor
facit eum errare in iudicio illo. Odiũ eti/
am intellectum multorum a fide auertit.
multi valdenses odientes prelationẽ cle/
ricorum/dicunt deo obediendum esse/ꝛ ñ
homini. Aliqui etiam ex eis dicunt solis
prelatis bonis esse obediendum. Dicunt
etiam ordinem non esse necessarium ad h̃
q̃ aliquis liget vel soluat. Et q̃ nõ est ne/
cesse vt aliquis confiteatur peccata sua
sacerdoti. Et q̃ relaxationes quas epis/
copi consueuerunt facere non valent/nec
suffragia eccl'ie prosunt mortuis. Item
timentes errores suos per iuramenta pro
palari dicunt in nullo casu esse iurandu.
Item timentes se occidi dicunt in nll'o ca
su esse hominem occidendũ. Sic transie/
runt heretici in affectum cordis ꝛc ¶ Ta

les corrumpũt omnẽ ordinẽ hierarchicũ/ nedum in ecclesia/sed etiã in seculari policia. Tales nihilominus protestantur se fidem catholicam tenere/ꝛ cum euocantur querunt subterfugia sophistica/ꝛ captiosas rñsiones/ꝛ linguis et linguis loquũt. Tales infecerunt regnum anglie/ destruxerunt studium pragense/ꝛ vsqꝫ ad scociã venerunt. Et prochdolor experimur/in hoc regnum qualiter multiplicati sunt super numerũ. qui ad seditiones ꝛ rebelliones contra omnẽ dominationẽ eriguntur ꝛ nolunt ꝙ infima ꝑ media reducantur in deum/sed ꝯstituunt se iudices ꝛ sup̃mos.

¶ Finis.

¶ Incipit tractatus magistri Johannis de Gerson cõtra heresim de cõmũicatione laicorum sub vtraqꝫ specie.

R Oblaturus iuxta seniorum huiꝰ sacri concilij Constantieñ. monitionem generalem/nõnulla que concernũt expugnationẽ heresum ꝛ hereticorũ nostri tempis. nominatim secte nouiter exorte/ꝛ protinꝰ iudicialiter damnate/de necessitate cõmunicandi laicos sub vtraqꝫ specie. panis scilicet ꝛ vini/ profero cum euangelica paupercula duo minuta/que dici possunt duplex ille denarius quem samaritanus protulit ꝛ dedit stabulario ꝑ cura vulnerati. vnus denarius decẽ regulas speculatiuas alter decem praticas habet inscriptas.

Prima. Scriptura sacra est fidei regula. contra quã bene intellectam/ nõ est admittenda auctoritas. ratio homĩs cuiuscũqꝫ nec aliqua cõsuetudo. nec constitutio. nec obseruatio valet. si contra sacramscripturam militare cõuincatur. hec regula fundamenũ est cõmune nobis ꝛ hereticis q̃s impugnare conamur. Propterea concedimus ꝛ approbamꝰ om̃es vel auctoritates vel rationes que hanc probant/ꝑ quãto nõ ad aliud probandum ꝑ eos ducunt̃ vel induci quererẽtur. Quãobrẽ sacrascriptura debet considerari/quasi sit vna propositio copulatiua/cõnectens singulas ꝑtes. ꝛ vnam cõfirmans per alteram/elucidans ꝛ exponens. quoniã si propositio aliqua sacrescripture posita assertiue ꝑ auctorem suum/qui est spiritussanctus/esset falsa. tota sacrescripture sicut dicit Augusti. vacillaret auctoritas. quia simil' est ratio assentiendi per fidem cuicunqꝫ propositioni signate in sacrascriptura. ita vni sicut alteri. scilicet auctoritas diuine reuelationis. que vtrobiqꝫ cõmunis est ratio credendi ¶ Secunda. Scriptura sacra dũ consideratur in aliqua sui parte vl' propositione/non est tenenda in solis terminis illius propositionis/aut in illo sensu quẽ illa propositio sic ꝑ se et nude considerata facit. Sed conferenda est ꝛ concordanda ꝑ comparationem ad alios sacrescripture passus. Patet hec regula ex precedenti/et ꝑ exempla manifesta/qualia sunt innumera. Dixit itaqꝫ christus Math. vlti. Qui crediderit ꝛ baptisatus fuerit saluus erit. si quis voluerit in hac precisa forma l' sententia stare/non admissa quacunqꝫ collatione ip̃ius cum alijs. sicut inuentos aliquos esse tales notat Augusti. de ciuitate dei. xxi. constat ꝙ errabit manifeste/ponendo ꝙ sola fides sufficit ĩ baptismo ad salutem/sine alijs virtutibus. sicut traherent alij ex simili verbo christi Qui credit in me habet vitam eternam. Amplius arguendo ad homĩes sic. Inducerem⁹ illud christi Joh. vi. Ego sum panis viuus/q̃ de celo descendi. si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Attamen ꝓm istos nõ sufficit manducatio solius panis id est sumptio corporis. sed requiritur bibitio sanguinis ¶ Tercia. Sacrascriptura potest ꝛ debet in suis partibus ꝛ partialibus assertionibus/reuerenter ꝛ humiliter ꝛ diligenter expositionẽ recipere/ concordando passum cum passu ꝛ vnum ꝑ alterum iudicando. Sequitur ex precedentibus. Et quia sic fit in omnibus alijs scientijs ꝛ doctrinis/in quibus intẽtio ꝛ sensus vnius dicti trahitur ex alijs/ ex q̃bus apparet intentio dicentis. quoniã ꝓm Hilarium intelligentia dictoruꝫ ex causis est assumẽda dicendi. Alioquin plura essent mendacia ꝛ contradictiones ĩ qualibꝫ scientiarum. ꝛ precipue in sacra et diuina q̃ essent veritates in omni modo loquẽdi cõmuni ¶ Quarta. Scriptura sacra in expositione partium suarum requisiuit ꝛ requirit homines primo preditos ingenio